

Mul ei ole sellepärast mite võimalik Laisulastest enam tunnistada, kui rahwa suust kuulsin. Wana põlwe kattud, näljad ja sõda kurnad on inimesi kül mitmel puhul meie maal suretanud, ei siiski soota ärakõpetanud. Looja hoolekandew tarkus muretset igal piina aeal, et inimeste sugu maa pealt ei lõpeks; isa jäi mõni seemne puu, kust aega mööda uus mets kaswis. — Tartu ja Wiru rahwa wahel on praegu keelemurdes, rietes ja wiisides mõnda iseliku, mis tunnistab, et juba nende esiwanemad üks teisest wõerad olnud. Laisulaeste kadumist kuulutab rahwa suu nõnda, kuda lohe saan jutustama.

Kalewipoea walitsuse järgil tõusis meie maal suut sõda, kus kõik ümberkaudne rahwas Laisulaste wasta kadeduse pärast mässas. Hulk koeri teewad wiimaks karule näpistust; ei tohi siis imeks panna, et Laisula ärakõideti, tema linnake ja külad maaga ühetasaseks tehti ja rahwas mitmele poole wangi wiidi. Üks osa Laisulast sai sedawiisi Wirusse, teine Urju, kolmas Järwa ja neljas Tartu maale elama. Esiotsalt pidasid nemad kindlast' oma kodu- maa kombeid, rääkiswad oma keelemurret j. n. e. Aga mida enam naad aega mööda muu wõera rahwaga segasid, seda vähem jäi nende kombedest nähtawale. Kombelega kaotasid nemad wiimaks nime, nõnda et meie päiwil kõigetarasemal võimalik ei oleks, nende sugu muu rahwa seast ülesleida. Mii- palju wõin tõtelikult tunnistada, et neid praegu meie maal weel sadandekaua elab, ja kui midagi uudist rahwa keskel juhub liikuma, siis on Laisula-

sed lohe esimesed platsil selle wasta sõdimas. Ses tüki ei salga nemad ial oma sugu ja isamaad ära, mis juba wanast se läbi kuulsaks tõusis, et seal midagi uendust ega parandust ei sallitud. Si wõinud kuskil maa-ilmas sellepoolt kindlamat usku olla, kui Laisulas, et wanaaegne isa-isade töö igapidi kõigetäielikum. Tahtis kedagi ühe töö teisite toimetada, kuda esiwanemad seda mõne saea aasta eest olid korrale seadnud, siis aeti teda kui kärnast koera maalt wälja, ehk poodi puuoksa külge ülesse, et teisi ei saanud eksitama. — Nemad ütlesid: Meie esiwanemad olid loodud, ja nende lapsed sündinud targad, se läbi oleme meie kõik targad, nii häästi sündimise kui loomise poolest. Aga seda, mis esimesed loodud ja sündinud targad korra töökombed on wõtnud, ei tohi kedagi segada. Taara-hie wahid ja nende sulased kinnitasid kõigeenam seda usku: et kõik rahwa õn üksnes wanast päritud kombede kinnipidamiseses õitseb. Siiski pidi, mis ülemaks õnneks kiideti, iljemine Laisulastele raskemaks õnnetuseks tõusma. Muu ümberkaudne rahwas oli mitmes tarkuseses pääw pääwalt edasliinud, nõnda ka sõda-tarkuseses; sestep se tuli, et nemad hõlpsalt Laisulaste üle wõimust said ja nende maad endale wõitsid.

Mida enam üks rahwa sugu alles kätkis ja lapse põlwes elab, seda vähem oskab ta neid asju korraliste toimetada, mis lõbusaks elu ülespidamiseks tarwis lähwad. Ehk kül wiija-ivad wist igal suwel nii-